

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Genel Sekreterlik

7/6773

61C.76

Sayı : 1200.001/ 161

08/ 07 / 2009

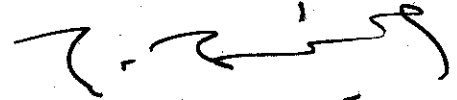
Konu :Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: T.B.M.M. Kan.ve Kar. Dai. Bşk. Kan. ve Kar. Md.lüğünün 12/02/2009 tarih ve 11423 sayılı yazısı.

Balıkesir Milletvekili Sayın Ahmet Duran BULUT' un 7/6773 sayılı yazılı soru önergesi ile ilgili olarak; Adalet Bakanlığınca gönderilen cevabi yazı ekte sunulmuştur.

Bilgi ve gereğini arz ederim.

Beşir ATALAY
Bakan

Ek: Adalet Bakanlığı'nın 02.07.2009 tarih ve 3231 sayılı yazısı.

Dağıtım:

Gereği:

TBMM Başkanlığına
(Kan. ve Kar. Dai. Bşk.)

Bilgi:

Başbakanlığa
(Kan.ve Kar.Gn. Md.)

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.03/1432/3231
Konu : Yazılı soru önergesi

02.08/2009

İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA

İlgi : Genel Sekreterlik ifadeli 17/02/2009 tarihli ve 1200.001/36 sayılı yazı.

Bahkesir Milletvekili Ahmet Duran Bulut tarafından Bakanlığınıza yöneltip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/6773 Esas No.lu yazılı soru önergesinde yer alan ve Bakanlığımız görev alanına giren hususlara ilişkin cevapların bildirilmesine dair ilgi yazınız ve ekindeki soru önergesi incelenmiş olup, Bakanlığımızla ilgili cevaplar aşağıda sunulmuştur.

I- 04/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun;

1- "Ölünün kimliğini belirleme ve adli muayene" kenar başlıklı 86. maddesinde,

"(1) Engelleyici sebepler olmadıkça ölü muayenesinden veya otopsiden önce ölünün kimliği her suretle ve özellikle kendisini tanıyanlara gösterilerek belirlenir ve elde edilmiş bir şüpheli veya sanık varsa, teşhis edilmek üzere ölü ona da gösterilebilir.

(2) Ölünün adli muayenesinde tıbbi belirtiler, ölüm zamanı ve ölüm nedenini belirlemek için tüm bulgular saptanır.

(3) Bu muayene, Cumhuriyet savcısının huzurunda ve bir hekim görevlendirilerek yapılır."

2- "Otopsi" kenar başlıklı 87. maddesinde,

"(1) Otopsi, Cumhuriyet savcısının huzurunda biri adli tıp, diğeri patoloji uzmanı veya diğeri dallardan birisinin mensubu veya biri pratisyen iki hekim tarafından yapılır. Müdafî veya vekil tarafından getirilen hekim de otopside hazır bulunabilir. Zorunluluk bulunduğu otopsi işlemi bir hekim tarafından da yapılabilir; bu durum otopsi raporunda açıkça belirtilir.

(2) Otopsi, cesedin durumu olarak verdiği takdirde, mutlaka baş, göğüs ve karnın açılmasını gerektirir.

(3) Ölümünden hemen önceki hastalığında öleni tedavi etmiş olan tabibe, otopsi yapma görevi verilemez. Ancak, bu tabibin otopsi sırasında hazır bulunması ve hastalığın seyri hakkında bilgi vermesi istenebilir.

(4) Gömülmüş bulunan bir ceset, incelenmesi veya otopsi yapılması için mezardan çıkarılabilir. Bu husustaki karar, soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından verilir. Mezardan çıkarma kararı, araştırmanın amacını tehlikeye düşürmeyecekse ve ulaşılması da zor değilse ölünün bir yakınına derhâl bildirilir.

(5) Yukarıdaki fıkralarda sözü edilen işlemler yapılırken, cesedin görüntüleri kayda alınır."

3- "Bir suçun işlendiğini öğrenen Cumhuriyet savcısının görevi" kenar başlıklı 160. maddesinde,

"(1) Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlar.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

(2) Cumhuriyet savcısı, maddî gerçeğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için, emrindeki adli kolluk görevlileri marifetiyle, şüphelinin lehine ve aleyhine olan delilleri toplayarak muhafaza altına almakla ve şüphelinin haklarını korumakla yükümlüdür.;

4- "Cumhuriyet savcısının görev ve yetkileri" kenar başlıklı 161. maddesinde,

"(1) Cumhuriyet savcısı, doğrudan doğruya veya emrindeki adli kolluk görevlileri aracılığı ile her türlü araştırmayı yapabilir; yukarıdaki maddede yazılı sonuçlara varmak için bütün kamu görevlilerinden her türlü bilgiyi isteyebilir. Cumhuriyet savcısı, adli görevi gereğince nezdinde görev yaptığı mahkemenin yargı çevresi dışında bir işlem yapmak ihtiyacı ortaya çıkınca, bu hususta o yer Cumhuriyet savcısından söz konusu işlemi yapmasını ister.

(2) Adli kolluk görevlileri, el koydukları olayları, yakalanan kişiler ile uygulanan tedbirleri emrinde çalıştıkları Cumhuriyet savcısına derhâl bildirmek ve bu Cumhuriyet savcısının adliyeyle ilişkin bütün emirlerini gecikmeksizin yerine getirmekle yükümlüdür.

(3) Cumhuriyet savcısı, adli kolluk görevlilerine emirleri yazılı; acele hâllerde, sözlü olarak verir. Sözlü emir, en kısa sürede yazılı olarak da bildirilir.

(4) Diğer kamu görevlileri de, yürütülmekte olan soruşturma kapsamında ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri, talep eden Cumhuriyet savcısına vakit geçirmeksizin temin etmekle yükümlüdür.

(5) Kanun tarafından kendilerine verilen veya kanun dairesinde kendilerinden istenen adliye ile ilgili görev veya işlerde kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kamu görevlileri ile Cumhuriyet savcılarının sözlü veya yazılı istem ve emirlerini yapmakta kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kolluk âmir ve memurları hakkında Cumhuriyet savcılarınca doğrudan doğruya soruşturma yapılır. Vali ve kaymakamlar hakkında 2.12.1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri, en üst dereceli kolluk amirleri hakkında ise, hâkimlerin görevlerinden dolayı tâbi oldukları yargılama usulü uygulanır.

(6) Ağır cezayı gerektiren suçüstü hâllerinde, bu Kanunun hükümleri uygulanmak koşuluyla, vali ve kaymakamların kişisel suçlarından dolayı haklarında genel hükümlere göre soruşturma yapılması kaymakamların mensup oldukları il ve valilerin bulundukları ile en yakın il Cumhuriyet başsavcısına aittir. Bu suçlarda kovuşturma yapmaya, soruşturmanın yapıldığı yerin görevli mahkemesi yetkilidir.,"

Hükümlerine yer verildiği malûmlardır.

II- Yukarıda belirtilen hükümler birlikte değerlendirildiğinde, soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez, ceza yargılamasının temel amacı olan maddî gerçeğin ortaya çıkarılması için soruşturmaya başlayacaktır. Ancak, soruşturma sırasında maddî gerçeğe ulaşmak için nasıl bir yol izleyeceğine ve hangi delillerin toplanması gerektiğine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Suçların çeşitliliği ve toplumsal yaşamın karmaşıklığı gözönüne alındığında, böyle bir düzenlemenin çok da isabetli olmayacağı kuşkusuzdur. Cumhuriyet savcısının maddî gerçeğin ortaya çıkartılması amacına yönelik olarak hangi tür olaylarda, Ceza Muhakemesi Kanununda öngörülen hangi yolları takip edeceğine ilişkin mevzuatta bir açıklık bulunmamakla birlikte, daha önce karşılaşılan benzer olaylarda kazanılan ve mesleki tecrübe, yargı kararları ve öğreti, maddî gerçeğin ortaya çıkarılması için Cumhuriyet savcısının yolunu aydınlatmaktadır.

Bu kapsamda, Cumhuriyet savcısının soruşturma evresinde karşılaştığı olaylarda Ceza Muhakemesi Kanununda öngörülen işlemlerden hangilerini yapacağı hususu tamamen

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

takdirinde bulunmaktadır. Nitekim, suç izlemi uyandıran olayla ilgili olarak maddî gerçeği ortaya çıkarabilmek için bir terör olayı sonucunda hayatını kaybedenler üzerinde kesin ölüm sebebinin belirlenmesi amacıyla yönelik olarak icra edilen ölü muayenesi işlemini yeterli görebileceği gibi, otopsi işlemi de yaptırabilecektir.

III- A- Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 25/03/2009 tarihli ve 2009-3/5833 sayılı yazısıyla;

Soruşturmalarla kanuna uygun olarak otopsi işlemlerinin Adli Tıp Kurumu Grup Başkanlığınca yapıldığı;

Suç delillerinin balistik incelemesinin emniyet, jandarma ve gerektiğinde Adli Tıp Kurumu Başkanlığına gönderilerek rapor alındığı;

B- İzmir Cumhuriyet Başsavcılığının 25/03/2009 tarihli ve B.M.2009/4659 sayılı yazısıyla;

Son beş yıl içinde Başsavcılıklarının (CMK 250. Maddeyle Görevli) yargı çevrelerinde meydana gelen ve ölümle sonuçlanan yedi olayla ilgili soruşturmalarda kriminal inceleme, DNA incelemesi, parmak izi, el svapları incelemesi, olay yeri incelemesi, olay yerinden ve yapılan aramalarda elde edilen eşyalar üzerinde her türlü inceleme, patlayıcı madde analizi yapılması gibi, gerekli tüm inceleme ve araştırmaların ve olaylarda hayatlarını kaybedenlerin üzerinde klasik otopsilerin yapıldığı, soruşturmanın etkin ve eksiksiz yürütüldüğü;

Bu kapsamda, Başsavcılıklarının yargı çevrelerinde, meydana gelen beş ayrı patlama olayı sonucunda bazı güvenlik görevlisi ve vatandaşların şehit edilmesi olayıyla ilgili olarak, failleri tespit edilip yakalanarak haklarında CMK 250. Maddeyle Yetkili İzmir Ağır Ceza Mahkemelerine kamu davaları açıldığı ve yargılamaların devam ettiği;

Bir olayla ilgili olarak failin belirlenerek, açılan kamu davası neticesinde cezalandırıldığı;

Bir olayla ilgili olarak faillerinin tespit edildiği, şüpheliler hakkındaki soruşturmanın devam ettiği;

C- Erzurum Cumhuriyet Başsavcılığının 26/03/2009 tarihli ve B.M.2009/1225 sayılı yazısıyla;

Soru önergesi ile sorulan son beş yıl içinde meydana gelen olaylar ile ilgili yapılan araştırma sonucunda;

1- Terör örgütü mensuplarının yapmış olduğu eylemlerle ilgili olarak soruşturmanın başlatıldığı, bu kapsamda faili belirlenen dört ayrı olayla ilgili olarak şüpheliler hakkında kamu davası açıldığı;

2- Terör örgütü tarafından gerçekleştirilen eylemlerde hayatını kaybeden sivil, asker ve polisler hakkında, soruşturmayı yürüten Cumhuriyet başsavcılıklarınca başta otopsi olmak üzere kimlik tespiti ve tüm usul işlemlerinin yerine getirildiği;

3- Şehit olan vatandaş, asker ve polislerimiz hakkında klasik otopsi yapıldığı;

4- Eylem sonucu şehit olanlar hakkında otopsi işlemi yapıldığından, daha sonraki dönemlerde herhangi bir tereddüt oluşmadığından başkaca bir işlem yapılmadığı;

5- Otopsi sonucu çıkartılan mermi çekirdekleri ve olay yerinde ele geçen boş kovan ve silahlar hakkında usulüne uygun olarak kriminal raporlarının alındığı;

6- Elde edilen delillerle altı sanık hakkında yürütülen tahkikat sonucunda mahkemeye kamu davası açıldığı, yapılan yargılama sonucu cezalandırılmalarına karar verildiği;

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

7- Yeterli delil elde edilemediğinden halen arama kaydında altı soruşturma evrakının bulunduğu;

8- Elde bulunan soruşturmalar içerisinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Türkiye aleyhine açılmış kamu davasına tesadüf edilemediği;

Ç- Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığının 07/04/2009 tarihli ve B.M.2009/1165-2 sayılı yazısıyla;

1- Terör eylemleri nedeniyle sivil, asker ve emniyet görevlilerinin şehit edilmesi olayı ile ilgili son beş yıl içinde halen faili tespit edilemeyip daimi arama kararı verilen toplam 174 soruşturma dosyasının bulunduğu;

2- Terör eylemleri nedeniyle sivil, asker ve emniyet görevlilerimizin şehit edilmeleri olaylarıyla ilgili başlatılan soruşturmalarda yapılan otopsi işlemlerinde ve olay yerlerinden elde edilen deliller üzerinde kriminal incelemeler yaptırılarak, raporların alındığı; bu tür eylemleri gerçekleştiren faillerin terör örgütü mensubu olmaları nedeniyle olayın aydınlatılması ve faillerinin tespitinin ancak yakalanan, teslim olan terör örgütü mensuplarının beyanları ya da örgütsel içerikli elde edilen dokümanlarla mümkün olduğu; bu nedenle bu tür soruşturmaların oldukça sınırlı düzeyde sürdürülebildiği ve bir süre sonra daimi arama kararı üzerinden takip edildiği;

3- Terör eylemleri sonucu şehit olan sivil, asker ve emniyet görevlileriyle ilgili yürütülen soruşturmaların incelenmesinde, tüm ölüm olaylarında ölü muayenesi işleminin yapıldığı; ancak çok az bir kısmında klasik otopsi işlemi yapıldığının tespit edildiği;

4- Terör eylemleri sonucu şehit olan sivil, asker ve emniyet görevlileriyle ilgili yürütülen soruşturmalarda yapılmayan ölü muayenesi ve otopsi işlemi tespit edilmediğinden daha sonra soruşturma konusu yapılan işlem bulunmadığı;

5- Terör eylemleri sonucu şehit olan sivil, asker ve emniyet görevlileriyle ilgili yürütülen soruşturmalarda otopsi ve ölü muayenesi sonunda elde edilen ve ölüme sebebiyet veren maddeler üzerinde kriminal inceleme yapıldığı;

6- Terör eylemleri sonucu şehit olan sivil, asker ve emniyet görevlileriyle ilgili yürütülen soruşturmalarda elde edilen deliller sayesinde 203 şüphelinin tespit edilerek hakkında kamu davası açıldığı;

Bildirilmiştir.

IV- A- Adana Cumhuriyet Başsavcılığı Bakanlık Muhabere Bürosunun 24/03/2009 tarihli ve B.M.2009/1983 sayılı yazısı ve eklerinin incelemesinden, Adana Cumhuriyet Başsavcılığının Ceza Muhakemesi Kanununun 250. Maddesiyle Yetkili Bölümünün yargı çevresinde, son beş yıl içinde dört ayrı terörist eylemde güvenlik görevlileri ve vatandaşın şehit edildiği, bu kapsamda dört olayda da olaya karıştığı belirlenen kişiler hakkında kamu davası açıldığı, yakalanamayan diğer şüphelilerin aranmalarına devam edildiği;

B- İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının Ceza Muhakemesi Kanununun 250. Maddesiyle Yetkili Bölümünün 25/03/2009 tarihli ve 2009/330 B.M. sayılı yazısı ve eklerinin incelemesinden, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının Ceza Muhakemesi Kanununun 250. Maddesiyle Yetkili Bölümünün yargı çevresinde, son beş yıl içinde meydana gelen, güvenlik görevlisi ve vatandaşların şehit edilmesi olayıyla ilgili olarak yedi ayrı olayda hayatını kaybedenlerle ilgili olarak otopsi işlemi yapıldığı ve elde edilen delillerle ilgili olarak kriminal incelemenin yapılarak gerekli ekspertiz raporlarının alındığı; bu olaylarla yapılan soruşturmalarda ikisinin faillerinin belirlenemediği, faili belirlenen bir soruşturmanın halen derdest olduğu, üç olayın şüphelileri hakkında açılan kamu davalarındaki kovuşturmaların derdest olduğu, bir kamu davasının ise mahkumiyetle sonuçlandığı;

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

C- Van Cumhuriyet Başsavcılığının 19/03/2009 tarihli ve B.M. 2009/1136 sayılı yazısı ve eklerinin incelemesinden, soru önergesinde belirtilen hususlar kapsamında, Van Cumhuriyet Başsavcılığının Ceza Muhakemesi Kanununun 250. Maddesiyle Yetkili Bölümünün yargı çevresinde, son beş yıl içinde meydana gelen olaylara ilişkin olarak incelenen ölü muayenesi ve otopsi tutanakları kapsamına göre şehitlerin tamamının ateşli silâh yaralanmasına bağlı olarak öldüklerinin yapılan harici muayene sonucunda anlaşıldığından, bilirkişi görüşüyle cesetler üzerinde mermi çekirdeği bulunmadığından çoğunlukla klasik otopsiye gerek duyulmadığı, bununla birlikte, bazı olaylarda üzerlerinde elde edilen mermi çekirdeklerine ilişkin gerekli incelemelerin yapıldığı;

Ç- Malatya Cumhuriyet Başsavcılığının 20/03/2009 tarihli ve B.M.2009/622 sayılı yazısı ve eklerinin incelemesinden, Malatya Cumhuriyet Başsavcılığının Ceza Muhakemesi Kanununun 250. Maddesiyle Yetkili Bölümünün yargı çevresinde, son beş yıl içinde on üç ayrı olayda güvenlik görevlisi ve vatandaşların şehit olduğu, yapılan soruşturma kapsamında altı olayla ilgili olarak ilgili yer Cumhuriyet başsavcılıklarınca ölü muayenesi işlemiyle kesin ölüm sebebi belirlendiğinden otopsi yapılmadığı, diğer olaylarda ölü muayenesi ve otopsi işlemi yapıldığı, on üç olayla ilgili olarak yapılan soruşturmanın derdest olduğu,

Anlaşılmıştır.

V- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin internet sitesi olan "www.echr.coc.int" adresinde yer alan istatistik bilgilerin incelemesinden, 01/01/2009 tarihi itibarıyla, söz konusu Mahkemede Ülkemiz aleyhine yapılan başvuru sayısının 11.100 civarında olduğu; 01/01/2009 tarihine kadar Ülkemiz hakkında 1.939 karar verildiği; en az bir ihlâl bulunan karar sayısının 1.676, ihlâl bulunmadığına ilişkin karar sayısının 37, dostane çözüm yoluna gidilen karar sayısının 204 ve hakkaniyete uygun tatmin, gözden geçirme, ilk itiraz, yetkisizlik kararı gibi diğer kararların sayısının 22 olduğu anlaşılmıştır.

VI- Dışişleri Bakanlığı Siyaset Planlama Genel Müdür Yardımcılığı ifadeli, 13/04/2009 tarihli ve B.06.0.SPGY.0.0-026.21-2009/51581 sayılı yazıyla;

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önündeki başvurulara ilişkin ödeme yapma yükümlülüğünün, 2004 yılı Mayıs ayından itibaren Maliye Bakanlığı tarafından Dışişleri Bakanlığına devredildiği; bu tarihten itibaren ihlâl kararları çerçevesinde 2009 yılı Nisan ayına kadar yapılan ödemelerin 85.738.816 TL olduğu;

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına Ülkemiz tarafından uyum sağlanması konusunun Avrupa Birliğine üyelik sürecimizi özellikle olumsuz etkileyen bir durum teşkil etmediği; bununla birlikte, insan hakları alanındaki çalışmalarımızın hız kesmeden ve kararlılıkla sürdürüldüğü,

Bildirilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Sadullah ERGİN
Bakan